

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— "
Pe 3 luni . . . 7.— "
Pe o lună . . . 2.40 "
Pentru România și strălăutate:
Pe un an . . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA

și ADMINISTRȚIA
Strada Zrinyi Nrul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loș
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscriptele nu se în-
napolază.

Regele Carol — făuritor de țară și întemeietor de dinastie.

— Aniversarea regatului român. —

Din prilejul lui 10 Mai, aniversarea regatului român, ziarul „Viltorul”, oficiosul guvernului român publică următorul articol entuziast:

„E prima sărbătoare în care slăvitul rege de până mai ieri nu mai este; și e cel dintâi „10 Maiu” pe care îl glorificăm fără El, fără mândra Lui aparițiune în fruntea oștirii ce o iubea cu dragoste de părinte. Iată de ce sărbătoarea de azi în care inimile românești se ridică până la cele mai înalte aspirațiuni naționale, este străbătută totuș de durerea lipsei Lui.

...Dar Pronia cerească a făcut ca regele Carol I. să fie nu numai un mare făuritor de țară, dar să fie, cum a și fost, un întemeietor de dinastie. — dinastie în care se rezumă toate virtuțile, și în care sufletele noastre și-au pus toată nădejdea. Fără sdruncinare și fără surprize, fără îndoeli și fără griji, tronul a trecut dela unchiu la nepot, dela regele Carol la M. Sa regele Ferdinand, urmându-se astfel o tradiție, și o continuitate care nu puțin folosit-a țării în momentele atât de grele ale timpului nostru.

Și mai mult decât oricând astăzi, când furtuna turbură societățile, când vijelia războiului răstoarnă din temelii statele, se simte morocul, marele moroc, de a avea în fruntea României o dinastie, care a moștenit din Occident toată practica guvernării, identificându-se în acelaș timp cu toate dorurile, cu toate aspirațiunile, cu toate cutele cele mai adânci ale sufletelor și inimilor românești.

În ziua de azi, deci, durerea e împleită cu consolația, și regretul a ceea ce nu mai este, cu mulțumirea adâncă a ceea ce avem; căci astăzi durerea marelui rege dispărut e cal-

† M. S. regele Carol al României.

mată de conștiința valorii celui ce l-a urmat, și în slava Unuia se amestecă și slava celui alt.

Spre dinastia, purtătoare de grije a tradițiilor, dar și a aspirațiunilor, către M. S. regele Ferdinand și regina Maria, se duc astfel inimile românești, cu convingerea neștrămutată că tronul de azi, este chezașul dorurilor noastre, este păstrătorul tuturor marilor griji ce astăzi au făcut să adoarmă în noi, tot ceea ce este egoistic omenesc, și să rămână trează în sufletele noastre numai dragostea dominantă și unic stăpânitoare a dragostei de țară și de un mare viitor al ei”.

Iar ziarul „Steagul, oficiosul partidului conservator, publică următorul trumos și elogios articol:

„...Serbând mai departe ziua de 10 Maiu Români își vor reaminti întotdeauna de acela care a domnit în chip atât de glorios și s'a stins lăsând România strălucind de mărire, de putere și de glorie.

Avem încredere deplină în urmașul Său, regele Ferdinand.

Vremurile sunt, fără îndoială, foarte grele. Sărbătorind o zi mare trebuie să ne oțelim sufletele, să ne înălțăm inimile și să ne scuturăm puternic spre a ne deștepta deplin, fiindcă sarcina celor de față este foarte grea ca și răspunderea lor în fața neamului și a istoriei.

Acei cari nu înțeleg însemnătatea uriașă a împrejurărilor ca și a greutăților mari pe cari le străbate azi țara, trebuie să aibă sufletul prea mic. Ambițiunile personale trebuiesc amânate, iar cu toții să ne dăm mâna și înconjurând tronul să ne apărăm cu înverșunare moșia și interesele superioare ale neamului.

Vremurile, negreșit, sunt mari, de aceea și îndatorirea noastră este ca să nu fim sufle-

Prin ce se simbolizează patria?

— Insemnătatea drapelului unei țări. —

Din toate ficțiunile profane, cea pe care uzul cotidian o ridică la nivelul unui adevărat simbol oficial, drapelul este de bună seamă cea mai principală, și dacă ne este permisă o expresie mai didactică, cea mai sfântă. Drapelul este simbolul patriei, simbolul acelei catedrale fără porți și fără turle, fără altar și fără clopote pentru chemat credincioșii la rugăciune, simbolul acestei catedrale nezdite încă, acelei catedrale care nu se găsește nicăieri, dar care se ridică superbă în sufletul fiecărui individ adăpostit sub cutele bucăței de stofă colorată, fie că ea flutură în cuprinsul convențional al așa zisei frontiere a țării ce reprezintă, fie că ea apare întâmplător pe pământ sau pe întinderi de ape ce nu aparțin încă nimănuia.

Fiecare țară își are drapelul ei, își are colorile ei distinctive, își are simbolul ei, după care trebuie să fie recunoscută de toți rătăciiții ei străini și de toți proprii ei rătăcitori. Patria fiecăruia din noi, patria fiecărui cetățean al unei țări sau a tuturor celor lipsiți de patrie, este acolo unde zărești falfăind în soare colorile pe cari amintirea anilor tineri îți le improspătează, ca și refrenul obsedant al unui cântec vechiu, al cărui început fredonat de cine știe ce necunoscut este suficient pentru a-ți desprinde din uitare nu numa întregul cântec, dar tot ceea ce cândva s'a legat de el, tot ceea ce a trăit prin el, tot

ce a dispărut ca și un vis și tot ceea ce și într'un vis, s'a reînfrapat și a luat viață atunci când sufletul ți-a fost din nou îndrumat pe calea descălțită de colorile drapelului patriei tale.

Apariția drapelului este egală cu emoția rară pe care n'o simți decât în clipele acelea când emoția trebuie să te înalte, să te fortifice, să te inobileze, să te îndumnezeze. În preajma lui te simți altul. Și tu cel vecinic acelaș, ești altul, un altul cu mult mai superior ție însuși, numai în clipa în care te găsești față în față cu colorile drapelului patriei tale, cu acele colorii simbolice, din alcătuirea cărora se întrupează par'că ființa supra-omenească a celui ce nu poate fi asemănătoare nimănuia pe lume. Și ideea de patrie, depășește cadrul oricărei fraze explicative. Ea este așa cum trebuie să fie. Ea este unică și categorică, misterioasă și proteică, sacră și inviolabilă de orice atingere profană, de orice gest, de orice intenție, de orice gând ascuns...

Am înghebat această înșiruire de fraze confuze, incomplete dar pătrunse de cea mai profundă emoție, când în ultimele numere ale ziarului „Le Temps” am cetit foiletoanele în cari d. Gabriel Monrey, conservatorul muzeului dela Compiègne descrie cele câteva zile ale anului trecut în cari Germanii au fost stăpâni pe oras și pe faimosul castel al Franței.

Un pasaj mai ales m'a înduioșat până la lacrimi. Fie-mi permis a-l reproduce aidoma deși autorul a avut grija ca în dosul fiecărui foileton să menționeze: „Reproduction et traduction interdites”.

2 Septemvrie.

Un ofițer îmi cere să-i arăt drumul spre terasă, drumul care trece pedesupra colonadelor și împrejmue. cele două aripi ale palatului. Mă supun. El cheamă atunci doi soldați pe cari unul din păzitorii noștri se însărcinează să-i conducă. Ceea ce aveau de gând să facă, vai, eu n'am știut decât mai târziu... Voiu avea oare curajul sau lasitatea ca să asist fără să scot o vorbă?... Mă simt apucat de o tremurătură de necaz neputincios. Picioarele deabia mă mai țin. Ca să nu fiu observat, umblu de colo până colo, având aerul că nu observ nimic.

S'a sfârșit.... Drapelul alb și negru a înlocuit cele trei colorii ale Franței, și deodată par'că cerul s'a întunecat.... Cât timp va trece oare până le vom vedea din nou fluturând în lumină? Oare nu le vom mai vedea niciodată?... Poate, vai, este ultima dată când le mai văd.

S'a sfârșit.... N'am zis nimic și n'am putut face nimic. Nici un strigăt.... Nici cel mai mic gest de protestare.... De altfel, la ce bun, când el n'ar fi putut servi la nimic. Totuș aș fi putut îndrăzni.... Ah! Dar ce laș am fost!.... Le-ași fi putut cere să-mi lase mie sarcina de a smulge drapelul francez.... L'aș fi putut scuti măcar de contactul acestor mâni sacrilege... da, am fost un laș.... Nu m'a venit în gând nici măcar datorita de a-mi saluta simbolul patriei înainte de dispariția lui.... O tristețe nestărușită îmi strânge sufletul.... Ochii mi s'au umplut de lacrimi”.

Iată ce însemnează drapelul....

V.

tește mici. Să ne amintim de isprăvile eroice ale generațiilor cari ne-au precedat începând cu anul 1821, să ne reamintim faptele Românilor cari au creiat întreita simbolizare a lui 10 Maiu, evocând umbrele mari ale celor cari au reînviat vitejia străbună pe câmpiile Bulgariei, să ne dăm seama cari ne sunt îndatoririle mari și sfinte și să nu slăbim în luptă.

Să sărbătorim la anul pe 10 Maiu, împătrita mare sărbătoare națională!... Iată urarea noastră.

...Anul acesta, 10 Maiu nu este numai sărbătorirea reamintirii pioase și recunoștințelor, dar este și sărbătoarea speranțelor vii și deștepte. 10 Maiu nu este numai întruparea faptelor glorioase ale lui Carol I, dar este și așteptarea isbânzilor lui Ferdinand I.

Aniversarea înființării „Fundației universitare Carol I.”

Curvântările dlor: ministru I. G. Duca, Tzigara Samurcaș și rector Toma Ionescu.

În amintirea înființării „Fundației universitare Carol I”, în București a avut loc Sâmbătă înainte de amiază o ședință solemnă. A presădat d. I. G. Duca, ministrul cultelor și instrucțiunii publice. D. ministru I. G. Duca rostește următoarea cuvântare:

Domnilor,

Aceasta fiind dela moartea regelui Carol prima solemnitate a „Fundației universitare”, nu pot deschide ședința fără ca gândul nostru să nu se ridice către acela căruia țara îi datoră atât de mult, iar acest așezământ totul. Și în fața memoriei lui slăvită de un neam întreg să ne închinăm cu recunoștință și adâncă venerațiune.

D. rector al universității a consacrat cuvântarea de astăzi primului rege al României și va arăta tot ce El a făcut pentru cultura română în genere și pentru propășirea universității în deosebi.

Cât mă privește voi spune, că regele Carol nu s'a mulțămît să clădească acest local și să-l înzestreze cu tot ceace este necesar, ci a ținut să-i lase și anumite tradiții. Printre acestea sunt: dragostea de țară și pentru știință. El a vrut ca fundațiunea să fie, pe lângă un focar de lumină un centru de formare a caracterelor.

Tinerimea universitară a fost deprinsă să învețe aici, că strălucirea unei civilizațiuni stă în raport cu intensitatea culturii. Și dacă voii să ridicați civilizația română către culmile dorate, trebuie să nu pregeți dela sârguință și muncă rodnică. Tinerimea universitară a fost deprinsă în această bibliotecă cu ideea, că știința rămâne steapă când este asimilată în interesul propriu. Pentru a fi rodnică trebuie să fie închinată intereselor obștești ale unui spirit larg de umanitarism.

Vremurile prin cari trecem sunt grele și cu atât mai mare apare rolul generațiunii d-v. Lucrați deci cu seriozitate; pregătiți-vă pentru marile răspunderi pe cari viitorul vi le hărăzește.

Vă urez, iubii studenți, o isbândă deplină în lupta spre care ați plecat.

Trăiască M. S. regele Ferdinand, M. S. regina Maria și întregă dinastia. (Aplauze îndelungi.)

D. Tzigara Samurcaș directorul fundațiunii, ceteste darea de seamă asupra mersului fundațiunii.

D. Toma Ionescu, rectorul Universității, rostește o cuvântare de comemorare a regelui Carol I, fondatorul instituțiunii. D-sa arată starea în care domnitorul Carol I a găsit țara românească pentru propășirea căreia a luptat aproape o jumătate de veac. Mulțămîtă neuitatului suveran avem astăzi o armată puternică sub scutul căreia se desfășoară progresul următor economic, politic și social.

Când regele Carol I a înființat fundațiunea s'a gândit la însemnătatea formării caracterelor, de care depinde soarta popoarelor. Opera marelui rege se resimte peste tot locul și sufletele noastre sunt pline de amintirea Lui.

Ședința s'a ridicat la ora 12.

V.

Colonel David baron Urs de Margina la Solferino și la Lissa.

— Conferență ținută în reuniunile militare științifice la Brașov și Sibiu, în 14 Ianuarie și 4 Februarie 1898. —

(Urmare)

(3)

Că Francezii putură reuși să învăluiască flancul stâng al poziției cu toată prezența diviziei de cavalerie Zedwitz, aceasta pare de necrezut, dar e adevărat, din cauză că comandantul cavaleriei, primind în rândurile masei sale de călăreți câteva obuze din partea artileriei franceze, se retrase tot mai mult și mai ales pentru motivul, că aci terenul cultivat nu-i permite acțiunea, se pomeni dimineața pe la ora 9 la Goito, unde stătu tot timpul, cuprins de ideea, că numai acolo s'ar găsi teren propriu pentru întrebunțarea cavaleriei.

Pe marginea satului Medole se continuă rezistența cu aceeaș cerbicie. Tot mai mari deveneau pierderile, tot mai simțitor șocul puternicului colos. Și dela spate nu venea nici o susținere. Majorul Urs mai avea o companie în rezervă, pe când, seduși de retragerea diviziei de cavalerie Zedwitz, începură apărătorii săi din flancul stâng a ceda. Majorul Urs aruncă repede o jumătate de companie într'acolo și reuși a face pe cei descurajați a se pune din nou în apărare. În acelaș timp pătruseră însă Francezii și în partea de nord a localității și chiar în momentul când generalul Br. Blumenkron în fruntea restului brigădei sale sosi în apropierea majorului Urs. Recunoscându-i pozițiunea critică îi strigă, cu toată puterea voci sale, zicându-i, că este învăluit din toate părțile și să se retragă spre brigada sa. Bravul major îi răspunse: „*incă mai pot să mai țin*”. Și în adevăr, el se mai ținu în interiorul satului și chiar la eșirea lui despre sud, până când restul brigădei ocupă la spate o poziție pentru a proteja retragerea eroicilor apărători din Medole, până când trecu a cincea oară dela începerea luptei și, în fine, până când din cele două batalioane brave nu rămăsese în picioare, decât o mână de oameni, din cari abia se mai putură reorganiza două companii pentru dekursul ulterior al sângeroasei bătălii!

Imediat după încetarea ostilităților, acest fapt de bravură al majorului Urs fu recompensat de către Majestatea Sa prin ordinul „Crucea de fier” cl. III, cu care îl decoră. Importanța acestui fapt nu se recunoscă însă, în întregimea sa, decât mai târziu, când ieșiră la lumină descrierile franceze asupra bătăliei dela Solferino și în care se recunoaște: ce schimbare ar fi putut lua mersul bătăliei, dacă majorul Urs n'ar fi făcut o astfel de rezistență, ce rezultat s'ar fi putut obține, dacă armata austriacă, bazată pe posesiunea Medolei, așa de bine concepută de majorul Urs, s'ar fi aruncat d'aci cu grosul ei asupra armatei flancului drept al armatei franceze, ce era concentrată la nord-vest de Medole.

Și în adevăr, dacă pe lângă aceasta mai considerăm și marele succes ce Benedek îl avu cu trupele sale, întărite de corpul VIII și brigada Reichlin din al VI-lea asupra Italianilor, cari îi opuseră mai toată forța lor, atunci ne putem ușor da seama, că cu totul altfel ar fi trebuit să se prezinte bătălia dela Solferino; și cum adversarul, cu tot succesul său din centru, atacat în ambele flancuri, ar fi fost de sigur aruncat îndărăt peste Chiese.

Dar, oricum ar fi, faptul strălucit al majorului Urs își găsi și mai târziu cea mai înaltă recunoștință. Prin grația M. S. ca supremul grand-maestra, în urma recomandățiunii capitolului și conform promoțiunii a 158-a din 17 Octombrie 1859, el fu decorat cu Crucea de cavalier al ordinului „Maria Teresia” și, după statutul respectiv, ridicat la demnitatea de baron austriac.

Această întâmplare pare că avu o mare înrăuire și asupra vieții private a acestui bărbat însemnat, căci îi înlesni realizarea dorinței întime a inimii sale. La 1 Ianuarie 1860 contractă el căsătoria cu dsoara *Laura Schneider*. Dar de această fericire conjugală nu se bucură mult, căci după 10 luni îi muri tânăra consoartă, chiar în momentul când deveni mamă, și cu dânsa muri și frageda-i odraslă, încât baronul Urs iarăș se văzu singur pe această lume. El se dedică iarăș cu trup și suflet carierei sale militare.

La 1 Februarie 1860 maiorul br. Urs fu mutat la regimentul 64, așa că de fapt el nu aparțină regimentului 52, decât 8 luni și 26 zile, și totuș lăsă istoriei acestui corp o pagină atât de strălucită. Dacă ne mai gândim, că dânsul, la 24 Iunie 1859, în ziua bătăliei dela Solferino, nu era decât numai de 49 zile la regiment, apoi trebuie să ne mirăm, cât de iute putu el să se familiarizeze cu noile împrejurări, să-și câștige pe noii săi inferiori așa fel, ca în momentul critic să-i aibă absolutamente în mână, și în regiment chiar să-și creeze o deosebită stimă și însemnătate. Fără acestea n'ar fi fost cu putință, ca să tragă după sine batalionul său și companiile din alt batalion, pentru a face apărarea Medolei cu atâta energie și resignațiune, o apărare, în care cu deplină conștiință jertfi 1/2 din ofițeri și trupă, însă tot în neștrămutată-i convicțiune dela început, că trupele, pe cari baronul Urs le păzi cu avamposturi, se vor întrece a exploata această jertfă, a trage foloase abundente dintr'însa!

Nu e mirare, că excelentul ofițer fu înaintat așa repede, 20 Noemvrie 1861, la gradul de locotenent-colonel, în acest grad numit chiar comandant de regiment și fu înaintat, la alegere, la gradul de colonel pe ziua de 29 Octombrie 1863. Cu atât mai surprinzătoare fu știrea, că cavalerul Teresian din 1859 se retrase la pensie. În etate de 49 ani, reformat ca infirm, părăsește el armata activă după ce servise 30 de ani și 6 luni, făcuse 3 campanii, luând parte la 8 lupte și bătălii, și câștigându-și 3 ordine ca distincțiune.

(Va urma.)

Atitudinea Bulgariei.

— Declarațiile primului ministru bulgar. —

Semioficiosul bulgar „*Utro*” apărut în ediție specială publică un interesant interview cu primul ministru bulgar d. *Rudoslavoff*, în privința atitudinii Bulgariei.

— „Este adevărat, că situația internațională nu poate fi considerată ca liniștită. Războiul angajat între marile puteri și care neliniștește Europa de 10 luni e pe punctul de a se complica mai mult, Italia intrând în acțiune. Cine este vinovat de această nouă complicație internațională e prematur să se vorbească pentru moment.

În ceea ce privește atitudinea Bulgariei, țin să vă declar în mod categoric și concis, că intrarea Italiei în acțiune nu o poate schimba absolut prin nimic. Noi cu Italia nu avem nici o înțelegere cum de altfel nu avem de răfuit nici cu vre-una din grupele din puterile beligerante.

— Așa dar, Bulgaria rămâne neutră? — a ripostat ziaristul.

— „Cred că am dovedit cu prisosință până în prezent, că știm să prețuim astfel după cum merită menținerea păcii din Balcani.

În nenumărate rânduri am dovedit loialitatea noastră și de aceea nu putem fi acuzați de nimeni, că simpatizăm pe una din puterile beligerante în detrimentul celeilalte. Am rămas și vom rămâne dar și în viitor la punctul nostru de vedere adaptat încă dela izbucnirea conflagrației generale. De aceea nici o schimbare, dar absolut nici una nu se va opera în a-

titudinea viitoare a Bulgariei, care va continua să stimeze deopotrivă puterile din luptă, în speranța, că și acestea la rândul lor vor ști să aprecieze atitudinea loială și corectă a Bulgariei.

Serbarea zilei de 10 Mai.

București, 12 Maiu v.

Cu tot timpul nefavorabil serbarea națională de Duminecă a avut un caracter impunător militar, luând parte la serbare pe lângă trupele din garnizoana Bucureștilor și trupe din provincie. Guvernul dorind să dea sărbătoarei de 10 Mai un caracter curat național, n'a invitat anul acesta pe membrii corpului diplomatic și pe atașii militari. Defilarea a avut loc la Șosea, pe piața din fața ministerului de externe. Toată piața Victoriei era provăzută cu drapele. Calea Victoriei dela palat și până la șosea și străzile până la mitropolie, pe unde urma să treacă cortegiul regal, era deasemenea provăzută cu steaguri și arcuți.

La orele 10, s'a anunțat plecarea suveranilor dela palat la mitropolie, unde urma să se officieze serviciul religios și să aibă loc sfințirea drapelului. Un pluton din escorta regală deschidea drumul, după care imediat, venea prefectul poliției. În prima trăsură regală se aflau regele, regina și principele moștenitor; în a doua trăsură, principesa *Elisabeta*, principesa *Maria* și principele *Nicolae*, în uniformă de elev al școlii militare din Iași; în a treia trăsură se afla principesa *Ileana* și urmau, apoi, trei trăsuri cu doamnele de onoare. Un pluton din escortă închidea cortegiul.

S'a făcut familiei regale ovațiuni pe tot parcursul la mitropolie și dela mitropolie.

Serviciul religios, a fost officiat de către arhiepiscopul *Theofil Ploesteanu*, vicarul mitropoliei, înconjurat de clerul catedralei. Au fost sfințite drapele regimentelor următoare; divizionul obuzierelor grele și artileria ușoară din corpul II; reg. 8 călărași din corpul IV; divizionul de munte din corpul V; regimentul I artilerie și reg. 2 grăniceri. Drapelele au fost încredințate de către suveran, comandanților regimentelor respective.

După terminarea serviciului religios, cortegiul s'a format din nou pentru a merge la Șosea, unde a avut loc parada militară. De data aceasta, suveranii au mers călare, regina, era în uniformă de roșiori. Principele *Nicolae*, în uniformă de elev al școlii militare a mers călare pe un „pony”. Aceeaș călduroasă manifestație de simpatie s'a făcut suveranilor în tot timpul cât a ținut trecerea în revistă a trupelor, cari se aflau înșirate pe tot parcursul dela mitropolie până la Șosea.

Suveranul, având în dreapta pe generalul *Cottescu*, comandantul corpului II de armată a primit defilarea trupelor cari erau toate în uniformă de campanie.

După ce a defilat statul major al corpului II de armată, au urmat drapelele noi cu gările de onoare. Modul cum au defilat elevii școlii pregătitoare de ofițeri, a căror încorporare nu s'a făcut decât de o lună de zile, a atras admirația tuturor. În tot timpul cât a ținut defilarea, mai multe aeroplane dela școala de aviație Cotroceni, au executat mai multe sboruri.

Defilarea tuturor drapelului a fost foarte reușită. Dintre trupele de infanterie s'a distins în mod cu totul deosebit batalionul 2 vânători prin echipamentul, ținuta și atitudinea ofițerilor și trupelor. Batalionul a fost răsplătit cu îndelungate aplauze și cu strigăte de bravo. Compania 1-a a acestui batalion a fost comandată de principele *Carol*. Aparițiunea sa în capul companiei i-au atras mari ovații. Publicul îl privia și admira cu drag. Dintre trupele de cavalerie s'a distins reg. 4 roșiori, în capul căruia a defilat regina *Maria*. Și acest regiment a fost primit cu entuziaste ovațiuni.

La orele 1 și jumătate p. m. suveranii s'au întors la palatul regal, iar trupele au pornit fiecare spre cazarmile respective.

Deși în tot timpul defilării, cerul a fost acoperit de nori negri, cari vesnic amenințau a ploaie, totuși n'a căzut nici un strop de apă. Cu tot timpul ploaia lumea a ieșit seara pe calea Victoriei pentru a vedea luminația.

La orele 9, MM. LL. regele și regina și AA. LL. principii *Carol*, *Elisabeta*, *Mărioara* și *Nicolae* au trecut în automobil dela palatul Cotroceni la palatul regal. Pe tot parcursul lumea a manifestat pentru suverani și Augustii Lor copii.

M. S. regina *Maria* a ieșit la una din ferestrele palatului regal, unde publicul a făcut o vie manifestație.

Animația pe calea Victoriei și pe străzile din centrul capitalei a fost destul de mare până la orele 2 din noapte.

Inchiderea sesiunii parlamentare.

Declarațiile contelui Tisza.

Ieri a ținut camera ungară cea din urmă ședință în a doua sesiune parlamentară din cursul războiului. Imediat la începutul ședinței primul ministru contele Tisza a făcut declarații privitor la declarația de războiu a Italiei.

Înainte de toate, primul ministru declară, că n'a putut răspunde la interpelețiile ce i s'au adresat în chestia crizei italiene, fiind pe atunci tratativele încă în curs. Acum însă, când țara se găsește în fața unor evenimente, cari nu mai pot fi schimbate, dorește să orienteze camera asupra antecedentelor războiului. Contele Tisza arată că actele cuprinse în Cartea roșie dată de ministerul de externe austro-ungar dovedesc, că afirmația din partea Italiei, că ruperea raporturilor diplomatice ar fi provocat-o ultimatul trimes Sârbiei, nu are temei. Se știe doar, că contele Berchtold, după trimiterea acestui ultimatul a declarat marilor puteri, că monarhia n'are intențiuni de cucerire în Serbia.

Primul ministru înșiră fazele tratativelor cu guvernul italian. Ministerul de externe italian a declarat în 2 August 1914, că dacă Italia și nu ia parte în războiu alături de noi, ea va lua față de monarhie o atitudine conformă raportului ei de aliată.

Cartea roșie de altcum cuprinde și telegrama adresată monarhului de regele Victor Emanuel în August anul trecut. Această telegramă spune:

— Am primit telegrama Maj. Voastre. Nu mai e lipsă să dovedesc, că Italia, care a făcut toate eforturile pentru ca să asigure menținerea păcii și va face tot ce-i va sta în putere ca să promoveze restabilirea păcii, va păstra față de aliații săi o atitudine cordială și amicală corăspunzătoare tratatului de alianță, sentimentelor ei sincere și marilor ei interese, care atitudine trebuie să o păstreze. — *Vittorio Emanuele*.

Primul ministru mai citește și scrisoarea fostului ministru de externe italian, San Giuliano, în care acesta declară, că dacă Italia și nu poate lua parte în războiu, ea va sprijini acțiunea militară a monarhiei pe cale diplomatică.

Monarhia a acceptat încă și acel punct de vedere al guvernului italian, că în caz dacă monarhia ar cuceri teritoriul în Serbia, Italia să fie despăgubită. Retrăgându-ne noi însă din Serbia chestia aceasta și-a pierdut actualitatea. În Ianuarie Italianii au revenit la chestia compensațiunii. Înțelegerea părea imposibilă, dar monarhia cu toate aceste era aplicată să facă jertfe pentru neutralitatea Italiei. După ce s'au purtat tratative două luni și jumătate, ministrul de externe italian Sonnino s'a arătat deodată rezervat, ba a dovedit chiar o atitudine inamică, pășind cu noi pretențiuni imposibile. Noi am continuat însă și atunci tratativele căci credeam imposibil ca un stat civilizat, dacă i se dă tot pe cale pașnică, să mai recurgă la alte mijloace. Poporul italian e pacinic, dar guvernul italian l-a terorizat. Ultimatul Italiei e unic în istorie, căci Italia ne-a atacat, când ea putea să capete tot pe cale pașnică. Italia s'a aruncat asupra noastră când am zdrobit numărul covârșitor al Rușilor și lupta gigantică am fost aproape să o terminăm cu victorie.

Am pus lumea în uimire și până aci dar o vom pune acum și mai mult în uimire cu vigoșitatea acțiunii noastre și cu solidaritatea noastră.

„Se repetă vremea Mariei Terezia. Iarăș noi grăbim ca să salvăm monarhia în fața atacului tâlhăresc”.

Contele Apponyi și Andrassy spun că toți cetățenii sunt solidari, fără deosebire de partid, în fața atacului italian.

După pauză deputatul Polonyi cere ca guvernul să dea în publicitate pasajul din tratatul triplei alianțe, care privește monarhia și Italia.

Contele Tisza răspunde că tratatul triplei alianțe e unitar. Privitor la Balcan nu există nici o înțelegere separată, numai chestia albaneză e normată prin notă deosebită. Guvernul nu are nimic contra, ca să se dea în publicitate pasajul privitor la Italia, dar aceasta o poate face decât numai în înțelegere cu Germania aliată.

Polonyi ia la cunoștință răspunsul primului ministru.

Primul ministru aduce în sfârșit la cunoștință camerei, că a sosit decretul regal privitor la închiderea sesiunii parlamentare.

Se citește acest decret și de încheiere președintele face o apreteiere a activității camerei în actuala sesiune.

Sedința camerei magnatilor.

Camera magnatilor a ținut ieri după amiază o scurtă ședință. Președintele baronul Samuil Josika provocându-se la discursul contelui Tisza în camera deputaților, aduce la cunoștință membrilor declarația de războiu a Italiei. Președintele își exprimă credința că față cu noule probleme și datorințe, camera magnatilor își va face datoria și de aci înanite sprijinind străduințele guvernului de a duce la învingere cauza noastră dreaptă.

După vorbirea primatului țării Ioan Csernoch, care își exprimă convingerea că cauza noastră dreaptă va ajunge la învingere deplină, președintele în discursul de încheiere aduce laude armatei și urează pentru rege și patrie. Sedința s'a terminat între urările membrilor.

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 26 Maiu. — Se comunică dela cartierul general: Lupta pentru Przemysl e în curs. Armata de sub comanda general-oberstului Mackensen luând ofensiva pe ambele maluri ale Sanului progresează înspre sudost. Am forțat trecerea peste San spre ost dela Radymno. Corpul VI de armată austro-ungară a ocupat cu asalt capul de pod dela Zagrody. Spre ost dela acest oraș, spre sud și sudost dela Przemysl atacul armatelor noastre împotriva puternicelor poziții în parte betonate ale Rușilor progresează încet. Numărul prizonierilor: capturați în ultimele două zile se cifrează la 22 mii, apoi 54 tunuri ușoare, 64 mitraliere și 11 care pentru munițiuni. Situația spre sud dela Nistru și în Polonia-rusească e neschimbată. Într-o luptă dată spre nord dela Vistula am capturat 998 Ruși.

În Tirol, un detașament inamic a străbătut în Condino (Indicaria). La strămtoarea Ipadon, spre nordost dela Marmolata, primele noastre focuri l-au fugărit pe Italiani. La frontiera Carintiei trupele noastre au respins mai multe atacuri ale Italianilor, pricinuindu-le pierderi considerabile. Trupele inamice ce se aflau spre vest dela Plökken au fugit părăsindu-și armele. În regiunea litorală până acum nu s'au dat lupte.

Berlin, 26 Maiu. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe teatrul occidental: Am respins cu ușurință un atac nocturn inamic dat împotriva nouilor noastre pozițiuni ce am ocupat spre vest dela lacul Bellewaarde. Numărul mitralierelor capturate dela Englezi se cifrează la 10. Spre nordost dela Givichy Negrii englezi au reușit ieri seară să ocupe o parte din primele noastre tranșee. Spre sud între Liewin și înălțimea Loretto după amiază Francezii au început un mare atac, care a eșuat complet. Spre nord și spre sud dela drumul Souchez-Bethun la început inamicul reușise să străbată în tranșeele noastre, dar prin atacuri nocturne am reușit să le reocupăm complet; am capturat 100 Francezi. Spre sud dela Souchez repetitele atacuri puternice ale Francezilor albi și negri date împotriva pozițiilor noastre de aci s'au prăbușit în imediata apropiere de piedecile noastre. Pretutindeni inamicul a suferit pierderi foarte grave.

În luptele ce s-au dat pe înălțimea Loretto s'a distins mai ales un regiment din Silezia. Am respins cu ușurință un atac inamic dat împotriva pozițiilor noastre spre ost în Bois de Pretre. Spre sud dela Lens piloții noștri au împușcat un aeroplan inamic.

Pe teatrul oriental: Am respins slabe atacuri nocturne

Pe teatrul sudoriental: Ofensiva armatei general-oberstului Mackensen progresează binișor. Spre sudost dela Radymno, după o luptă crâncenă am ocupat localitatea Swiete. Spre ost dela Radymno, trupele austro-ungare au ocupat capul de pod vestic al Sanului; în consecință am forțat și trecerea peste San. Spre nord după lupte trupele noastre au atins regiunea situată spre ost dela Lazy și Lasky și linia Korzenitza-Zapolow. Numărul prizonierilor și prada capturată în luptele ce se dau de-alungul Lubatzowkei sporește.

Poincaré către regele Italiei.

Paris. — Președintele republicii franceze Poincaré a trimis regelui Italiei o telegramă de felicitare din prilejul hotărârii Italiei de a lupta alături de Franța. Poincaré spune între altele în telegrama sa:

— *Intreagă Franța se bucură, că cele două națiuni surori luptă iarăși împreună pentru apărarea civilizațiunii și pentru eliberarea popoarelor oprimate.*

Rușii au concentrat pe linia Opatow-Kolomea 35 corpuri de armată.

Petrograd. — „Russkije Inwalid” ocupându-se într'un articol cu situația de pe câmpul de războiu scrie, că armata rusească a fost silită să se retragă din Galiția, pentru că Englezii și Francezii n'au legat indestul forțele germane pe câmpul de războiu din Apus. Conducerea armatei rusești a concentrat acum pe linia ce se întinde dela Opatow până la Kolomea 35 corpuri de armată, pregătind aci o gigantică luptă, care va fi decisivă. Această luptă — scrie ziarul rusec — va fi cel mai important eveniment al războiului mondial.

Noul guvern englez.

Rotterdam. — După o criză de 2 săptămâni guvernul englez a fost reconstruit în chipul următor:

Asquit — prim-ministru; Landsdowne — ministru fără portofoliu; Sir Stanley Buckmaster — lord-cancelar, președinte al consiliului privat; Lord Curzon Crewe — ministru de justiție; Mx.Kenna — ministru de finanțe; Sir John Simon — ministru de interne; Grey — ministru de externe; Bonar Law — ministru al coloniilor; Chamberlain — ministru al Indiilor; Balfour — ministru de marină; Runciman — ministru de comerț; Long — ministru al administrației locale; Churchill — cancelarul ducatului Lancaster; Birell — ministru irlandez; Mc Kinnowood — ministru scoțian; Selborne — ministru de agricultură; Kitchener — ministru de războiu; Lloyd-George — ministru pentru echiparea armatei; Harcourt — comisar guvernial pentru lucrările publice; Henderson — ministru de instrucție; Sir Edward Carson — prim-procuror al statului.

Fostul ministru de războiu, Hatdane a fost decorat cu ordinul „Order of Merit”.

Cel dintâi prizonieri italieni.

Gořita. — În ținutul Cormons, la granița austriacă-italiană, patrurile austro-ungare au făcut prizonieri 6 soldați italieni, cari trecuseră granița în uniformă, dar la reîntoarcere au fost observați de patrurile, cari i-a desarmat. Primii prizonieri în războiul cu Italia au fost aduși la Gořita.

Ambasadorul italian a plecat din Berlin.

Berlin. — Bollati, ambasadorul italian cerându-și ieri după amiază scrisorile de acreditare în ministerul de externe german, a părăsit Berlinul încă în cursul serii.

Regele Italiei va merge pe câmpul de luptă.

Lugano. — „Corriere della Sera” anunță, că regele Emanuel se va duce la cartierul general, dorind să ia parte personal la operațiunile cari se vor întreprinde împotriva ținuturilor revendicate.

Vapoare germane și austriace sechestrare.

Lugano. — Toate vapoarele germane și austriace cari se găseau în porturile italiene au fost sechestrare. Valoarea vapoarelor e 100 milioane.

Semnarea tratatului chino-japonez.

Peking. — Alaltăieri, Marți a fost semnat tratatul chino-japonez.

Barrere despre frățietatea latină.

Genf. — „Giornale d'Italia” publică declarațiile ambasadorului francez care spus între altele:

— *Momentul acesta în care Italia s'a alăturat nouă e cel mai potrivit nu numai pentru ca ea să-și realizeze aspirațiunile naționale, ci e și cel mai potrivit din punct de vedere al scopurilor ideale: înflorirea numelui latin.*

Familia regală italiană s'a mutat la Florența.

Copenhaga. — Ziarele de aci sunt informate, că întreagă curtea regală italiană s'a mutat la Florența, unde va fi cartierul general și sediul central al crucii roșii.

Germania se consideră în stare de război cu Italia.

Berlin. — Se comunică dela loc competent: Imprejurarea, că Italia n'a declarat formal războiul Germaniei, nici decum nu exclude posibilitatea ca și Germania să se considere în stare de război cu Italia, după ce aceasta i-a declarat războiul Austro-Ungariei.

Generalisimul armatei de operațiuni împotriva Italiei.

Viena. — Comandantul suprem al armatei care va opera împotriva Italiei a fost numit arhiducele Eugen, fost până acum generalisim al armatei dela sud.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 27 Mai 1915.

Reprezentanța fundațiunii Gozdu s'a întrunit în sesiune ordinară Marți în Sibiu. Pentru a participa la ședințele ei au sosit încă luni în Sibiu Preasfinții Lor episcopii Ioan I. Papp, al Aradului și Dr. Miron E. Cristea al Caransebeșului, cum și ilustrisimii domni Avram Berlogia și Dr. Nicolau Poynar, membri ai reprezentanței. Ședințele sunt conduse de Excelența Sa, Înaltpreasfințitul Domn arhiepiscop și mitropolit Ioan Mețianu.

D. Nicolae Logojan, comandantul regimentului de artilerie No. 19 din Oradea-mare, după ce mai înainte pe câmpul de războiu a fost înaintat la rangul de colonel, de curând a fost decorat cu „Coroana de fer” cl. III pentru vitejia și ținuta bărbătească în fața inamicului.

Dsa e fiu al Bănatului, originar din Craansebeș dintr'o familie veche grănițarească. — Felicitări!

Eroismul regimentului dela Caransebeș. Cu datul de 15 Mai ni se scrie (cenzurat) de pe câmpul de luptă: Bucuria, care nouă ne încălzește inima mă face să vă împărtășesc și d-voastră un fragment din istoricul războiului prezent, mai bine zis un episod din tr'insul. Regimentul de infanterie Nr. 43 și în timpurile trecute, dar mai ales dela Custozza încoace, a fost cu renume foarte bun în armata noastră. Astăzi regimentul nostru a ajuns că în patru rânduri a meritat laudă din partea comandei superioare. A fost întreg corpul 7 laudat, însă în special regimentul 43. Românașii noștri au dat dovezi la lume, că'n aste vini mai curge un sânge de Traian. Steagul regimentului este încă dela lupta din pădurea la Komarno-Falkenstein. Laudele le-a meritat prin faptul, că cu ocaziunea înaintării noastre în Galiția: patru puncte de mare însemnătate la Jasiel-Bakovsko le-a ocupat în timp foarte scurt și prin asaltare vehementă, cu care ocaziune a prins mai multe

sute de Ruși, arme, mitraliere și un colos de munițiune. — V. B.

La încheierea foii ni se comunică oficial și scrisoarea colonelului Pollak în care aduce la cunoștință p. i. laudatoriul dela Arhiducele Iosif.

Il vom reproduce în Nr.-ul viitor. („Drag.”)

Echipă sanitară rusească pentru Serbia. Prin Iași a trecut zilele trecute pentru Serbia o echipă a „Cruții Roși” rusești din Petrograd. Echipa este formată din un număr de 60 persoane în mare parte studenți și studente în medicină. Împreună cu echipa au sosit și 13 vagoane de material sanitar rusec.

Rangul de colonel-general în armata austro-ungară. M. Sa a introdus un nou rang în statul generalilor, rangul de colonel-general, mai înalt decât angul de felzaigmaistru, dar mai mic decât rangul de mareșal. Primul colonel-general în armata austro-ungară a fost numit arhiducele Eugen.

Moartea președintelui Curtii de casație. După cum se anunță din Budapesta, președintele Curtii de casație, Leo Zsitvay, a decedat ieri.

Noua invențiune a lui Marconi. „Daily Telegraph” scrie că Marconi la plecarea lui în Italia a declarat în fața ziaristilor americani, că are o nouă invenție, care seamănă foarte mult cu aparatul de fotografiat și cu ajutorul aparatului inventat va putea vedea prin orice obiect gros, prin trunchiul arborilor sau lamele de oțel.

Agravarea stării sanitare a regelui Greciei. Din Viena se anunță că, profesorul de chirurgie, baronul Eiselsberg a fost chemat telegrafic la curtea din Atena, agravându-i-se starea regelui. Profesorul Eiselsberg a și plecat din Viena și în Budapesta se va întâlni cu profesorul Kraus din Berlin, cu care va merge împreună la Atena. Ei vor călători prin România la Deagaci, de unde îi va duce în Pireu un vas de războiu grecesc.

După știrile particulare din Paris, prințul George care petrece în capitala Franței a fost chemat de urgență la Atena. Prințul aduce cu sine doi medici specialiști din Paris.

Institut ortopedic. Pe lângă noua universitate din Pressburg se înființează un institut ortopedic pentru tratamentul ulterior al soldaților invalizi. Institutul va fi organizat conform cerințelor moderne și va putea primi în mod statornic 1400 de soldați, cari nu mai pot servi din cauza infirmității lor.

Redactor responsabil: Constantin Savu

AVIZ.

Rugăm cu stăruință pe acei stimuți abonați, a căror abonament le-a expirat, să binevoiască a și-l înnoi fără întârziere, căci în cazul contrar expediarea xiarului li se va sista.

Administrația.

Anunț.

IN FARMACIA mea din Gyulafehervár află aplicare momentană un magister sau un coleg fără diplomă. Salar 220—260 cor. Condițiuni favorabile.

VIRGIL VLAD,
farmacist.

ASISTENT SAU MAGISTER FARMACIST află numai decât aplicare Salar 200 cor. lunar, dejun și locuință. Ofertele să se adreseze la farmacistul CORNEL DEMETER Orăștie, (Szászváros).

(De 2437—7)